

ŽURNALISTŲ ETIKOS INSPEKTORIAUS
SPRENDIMAS

**DĖL PUBLIKACIJOJE „ADVOKATUI IR EKSPROKUROREI VERIASI KALĖJIMO
DURYS“ („GIMTASIS ROKIŠKIS“, 2009-01-03, NR. 1/9876; INTERNETO
TINKLALAPIS WWW.GROKISKIS.LT, 2009-01-02) PASKELBTOS
INFORMACIJOS**

2009 m. balandžio 28 d. Nr. SPR-28

Vilnius

Š. m. sausio 26 d. žurnalistų etikos inspektorius gavo pareiškėjo Alberto Kučinsko skundą dėl publikacijoje „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ („Gimtasias Rokiškis“, 2009-01-03, Nr. 1/9876; interneto tinklalapis www.grokiskis.lt, 2009-01-02) paskelbtos informacijos. Pareiškėjas skunde teigia, kad viešosios informacijos rengėjas pažeidė Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 3 ir 16 straipsnius, Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso 1, 3, 6, 22, 37, 40 ir 69 straipsnius bei Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.24 straipsnį. Pareiškėjas nurodė, kad publikacijų antraštėse „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ ir teiginyje „Pakvipo ilga nelaisvė“ paskleista tikrovės neatitinkanti, pareiškėjo garbę ir orumą žeminanti bei nekaltumo prezumpciją pažeidžianti informacija. Pareiškėjo teigimu, viešosios informacijos rengėjas, paskleisdamas minėtą informaciją, visuomenei pranešė klaidingą žinią, kad pareiškėjas yra pripažintas kaltu ir jo kaltė jau įrodyta. Pareiškėjas nurodė, kad publikacijose pateikti ikiteisminio tyrimo duomenys, tačiau publikacijų antraštėse „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ informacija pateikta iškraipius duomenis ir suformuluojant naują žinią, kurios Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra (toliau – Generalinė prokuratūra) neskelbė, o straipsnio autorius padarė niekuo nepagrįstą išvadą. Minėti faktai publikacijose pateikti kaip duomenys, atitinkantys tikrovę, neatsižvelgiant į tai, kad publikacijos paskelbimo metu baudžiamoji byla buvo perduota nagrinėti teismui. Pareiškėjas pažymėjo, kad tokių duomenų viešas publikavimas pažeidė jo teisę į bešališką tyrimą ir teismą, taip pat pažeistas Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo 16 straipsnyje įtvirtintas nuomonių įvairovės principas, kadangi publikacijose buvo remtasi tik vienu informacijos šaltiniu ir informacija nebuvo deramai patikrinta. Pareiškėjas nurodė, kad 2009-01-16 kreipėsi į viešosios informacijos rengėją, prašydamas paneigti tikrovės neatitinkančią ir garbę bei orumą žeminančią informaciją.

Pareiškėjas prašo: 1) išnagrinėti skundą ir priimti sprendimą dėl Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo ir Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso pažeidimų; 2) įspėti viešosios informacijos rengėją dėl nustatytų pažeidimų; 3) priimtą sprendimą paskelbti „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“; 4) įpareigoti viešosios informacijos rengėją laikraštyje „Gimtasias Rokiškis“ paskelbti priimto sprendimo rezoliucinę dalį.

Tirdamas pareiškėjo skundą, žurnalistų etikos inspektorius raštu kreipėsi į viešosios informacijos rengėją – laikraščio „Gimtasias Rokiškis“ redaktorę Jurgitą Narkevičienę, prašydamas paaiškinti ginčo objektu esančiuose teiginiuose „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ ir „Pakvipo ilga nelaisvė“ paskelbtos informacijos atitiktį tikrovei įrodančias aplinkybes, pateikti savo poziciją dėl susidariusios situacijos ir informuoti, kokių veiksmų buvo imtasi įgyvendinant visuomenės informavimo priemonės pareigą paneigti tikrovės neatitinkančią, asmens garbę bei orumą žeminančią informaciją.

Paaikškinimus pateikė laikraščio „Gimtasias Rokiškis“ kalbos redaktorė Jolita Jurevičienė. Savo paaikškinimuose J. Jurevičienė nurodė, kad ginčo objektu esančios publikacijos, parengtos pagal Generalinės prokuratūros parengtą ir 2008-12-31 interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt viešai paskelbtą informaciją (toliau – Generalinės prokuratūros

informacija). J. Jurevičienė pažymėjo, kad publikacijose skelbiant minėtą informaciją, ikiteisminis tyrimas buvo baigtas, pareiškėjui pareikšti kaltinimai ir byla perduota nagrinėti Vilniaus apygardos teismui. J. Jurevičienė nurodė, kad, vertinant pareiškėjo prašyme „Dėl tikrovės neatitinkančių, garbę ir orumą žeminančių duomenų paneigimo“ (toliau – Prašymas) nurodytas ginčo objektu esančias publikacijos antraštes „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“, buvo konsultuotasi su kalbininkais. Doc. dr. Antanas Smetona paaiškino, kad žodis „veriasi“ reiškia procesą, o ne eigą. Visiškai neaišku, kaip baigsis procesas. Jeigu veiksmazodis turėtų priešdėlį, tuomet aiškiai reikštų baigtą veiksmą (atsiveria, užsiveria, neatsiveria), kadangi tik veiksmazodis su priešdėliu reiškia baigtinį veiksmą. J. Jurevičienė pažymėjo, kad nagrinėjamu atveju veiksmazodis „veriasi“ yra be priešdėlio, todėl kalbiniu požiūriu neįmanoma daryti išvados, kaip veiksmas baigsis. Atsižvelgiant į tai, negalima daryti prielaidos, kad publikacijų antraštės „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ skleidžia nekaltumo prezumpciją pažeidžiančią bei pareiškėjo garbę ir orumą žeminančią informaciją. Publikacijos teiginys „Pakvipo ilga nelaisve“ parašytas remiantis Generalinės prokuratūros informacija, kad Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas pareiškėjui numato maksimalią aštuonerių metų laisvės atėmimo bausmę, todėl galima teigti, kad aštuoneri metai – ilga nelaisvė. J. Jurevičienė, vadovaudamasi Lietuvių kalbos žodynu, pažymi, jog žodžio „kvepėti“ viena iš reikšmių yra perkeltinė, reiškianti „grėsti“. J. Jurevičienė paaiškino, kad, jos nuomone, publikacijų antraštės „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ ir teiginys „Pakvipo ilga nelaisve“ atitinka tikrovę, todėl netenkino pareiškėjo Prašymo, apie tai jį raštu informuodama.

Žurnalistų etikos inspektorius, vadovaudamasis Visuomenės informavimo įstatymo 46 straipsnio 4 dalies 2 punktu bei 50 straipsnio 2 dalies 3 punktu, dėl galimų Lietuvos žurnalistų ir leidėjų etikos kodekso nuostatų pažeidimų pareiškėjo skundą perdavė nagrinėti Žurnalistų ir leidėjų etikos komisijai. Žurnalistų ir leidėjų etikos komisija 2009-03-30 priėmė sprendimą dėl šio skundo.

Žurnalistų etikos inspektorius, pareiškėjo skundą išnagrinėjęs Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų laikymosi požiūriu,

n u s t a t ė:

Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad draudžiama skleisti informaciją, pažeidžiančią nekaltumo prezumpciją ir kliudančią teisminės valdžios nešališkumui. Remiantis nekaltumo prezumpcijos principu, laikoma, kad asmuo yra nekaltas tol, kol jo kaltumas pripažįstamas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu. Šiuo principu preziumuojamas asmens nekaltumas – tai oficialus įtariamojo, kaltinamojo ar teisiamojo teisinis statusas. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas ir Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje nuosekliai pabrėžia, kad darytinas esminis skirtumas tarp konstatavimo, jog kažkas tiesiog įtariamas padaręs nusikaltimą ir aiškaus paskelbimo, nesant galutinio apkaltinamojo nuosprendžio, jog asmuo yra padaręs nusikaltimą. Negali būti kliudoma valstybių institucijoms informuoti visuomenę apie vykstančius ikiteisminius tyrimus, tačiau reikalaujama, kad tai būtų daroma korektiškai ir santūriai, gerbiant nekaltumo prezumpciją. Viešinant tam tikrą informaciją apie procesą, neturi būti vertinamas arba iš anksto sprendžiamas asmens kaltumo klausimas.

Publikacijų teiginiuose paskelbtos informacijos vertinimui reikšmingas žinios ir nuomonės atribojimas. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 33 dalyje nustatyta, kad nuomonė – tai visuomenės informavimo priemonėse skelbiamas požiūris, nusimanymas, nuovoka, supratimas, mintys arba komentarai apie bendro pobūdžio idėjas, faktų ir duomenų vertinimai, išvados ar pastabos apie žinias, susijusias su tikrais įvykiais. Tai yra subjektyvus faktų ir duomenų vertinimas, kuris negali būti peržiūrimas ir paneigiamas ir turi vertinamąjį, atspindimąjį ar kitokį pavaizduojamąjį su asmens požiūriu susijusį pobūdį. Nuomonei netaikomi tiesos ir tikslumo kriterijai, tačiau ji turi būti reiškiamą sąžiningai ir etiškai, sąžiningai nenuslepiančią ir neiškreipiančią faktų ir duomenų. Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 69 dalis nustato, kad žinia – tai visuomenės informavimo priemonėse

skelbiamas tikras faktas ar tikri (teisingi) duomenys. Ši sąvoka apima informaciją apie faktus ir jų duomenis, t. y. reiškinius, savybes, veiksmus, įvykius, grindžiamus tiesa, kurią galima užtikrinti patikrinimo bei įrodymo priemonėmis. Tai reiškia, kad paskelbtų žinių turiniui taikomi griežti reikalavimai, kurie siejami su galimybe patikrinti paskelbtų žinių turinio pagrįstumą. Žinioje paskelbta informacija turi konstatuojamąjį pobūdį, kadangi ja teigiami iki tol neišsakyti faktinio pobūdžio duomenys pateikiami kaip objektyviai egzistuojantys.

Europos Žmogaus Teisių Teismas savo praktikoje yra pažymėjęs, kad teisė skleisti informaciją apima ne tik teisę skleisti neutralią informaciją, kuri yra palanki ir neižeidžianti, bet ir informaciją, kuri yra šokiruojanti, erzinti ar trikdanči visuomenę ar jos dalį. Tai suponuoja galimybę viešosios informacijos rengėjams paskleisti ne visiškai tikslią informaciją, tačiau viešosios informacijos rengėjui būtina elgtis sąžiningai, t. y. sąmoningai neiškraipyti ar nutylėti informacijos, siekiant ižeisti ar pažeminti kitą asmenį. Teisė skleisti informaciją apima ir teisę naudoti tam tikras lingvistines bei literatūrinės išraiškos priemones, kuriomis pateikiama informacija abstrahuojama ir reziumuojama, jeigu šios lingvistinės ir literatūrinės priemonės nereiškia teisės skleisti informaciją ribų peržengimo, t. y. jeigu jomis naudojamosi sąžiningai, nesiekiant ižeisti ar pažeminti asmens, apie kurį rašoma.

Be to, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad demokratinėje visuomenėje spauda atlieka labai svarbų vaidmenį kovojant su nusikalstamumu. Todėl spaudos galimybių rašyti apie nusikaltimus darančių asmenų veiklą, vertinti jų elgesį ne tik teisės, bet ir moralės požiūriu ribojimas prieštarautų viešajam interesui ir keltų pavojų demokratinėms vertybėms, nes visuomenė prarastų labai svarbų ginklą kovojant su asmenimis, kurių veikla kelia pavojų tiek visuomenei, tiek ir pačiai demokratinėi santvarkai. (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002-12-23 nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-1621/2002.)

Nagrinėjamu atveju, įvertinus publikacijų kontekstą, darytina išvada, kad publikacijos parengtos remiantis ikiteisminio tyrimo metu surinkta baudžiamosios bylos medžiaga, kurią viešai interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt 2008-06-10 ir 2008-12-31 paskelbė Generalinė prokuratūra. Atkreiptinas dėmesys į publikacijų teiginius „Generalinės prokuratūros Organizuotų nusikaltimų ir korupcijos tyrimo departamento prokurorai pateikė kaltinimus advokatui bei buvusiai prokurorei ir šią savaitę bylą perdavė Vilniaus apygardos teismui. A. Kučinskui ir V. Grabauskaitei pateikti kaltinimai dėl korupcinio pobūdžio nusikaltimų“, kuriuose informuojama, kad pareiškėjas baudžiamojoje byloje yra įgijęs kaltinamojo statusą, tačiau dar nėra teismo nuosprendžiu pripažintas kaltu dėl nusikalstamų veikų padarymo. Pažymėtina, kad, vertinant publikacijų teiginius „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ ir „Pakvipo ilga nelaisve“, būtina nustatyti, ar juose vartojamiems išsireiškimams ir žodžiams galima suteikti tokią pat prasmę, kokią jie turi teisinėje kalboje.

Publikacijų antraštėse „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ ir teiginyje „Pakvipo ilga nelaisve“ paskelbtos žinios apie tai, kad pareiškėjui ir prokurorei gresia ilgos laisvės atėmimo bausmės. Šiuose teiginiuose pavartoti žodžių junginiai „veriasi kalėjimo durys“ ir „pakvipo ilga nelaisve“ laikytini literatūrinės išraiškos priemonėmis, kuriomis reziumuojama publikacijose pateikta informacija. Vertinant žodžių junginį „veriasi kalėjimo durys“, pagrįstu laikytinas viešosios informacijos rengėjo paaiškinimas, kad žodis „veriasi“ reiškia procesą, kurio pabaiga neaiški. Tai reiškia, jog šiuo žodžių junginiu apibendrinama visa publikacijoje pateikta informacija apie pareiškėjo galimai padarytas nusikalstamas veikas, dėl kurių jam gali būti skirta laisvės atėmimo bausmė. Vertinant teiginį „Pakvipo ilga nelaisve“, atkreiptinas dėmesys į tai, kad Dabartinės lietuvių kalbos žodyne viena iš žodžio „pakvipo“ bendraties formos „kvepėti“ reikšmių yra „grėsti“ (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas / Lietuvių kalbos institutas; redaktorių kolegija: Stasys Keinys (vyr. red.)... [et al.]. – 4-asis leid. – Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000). Minėtu teiginiu apibendrinama paskutinioji publikacijos dalis, kurioje informuojama, kad pareiškėjui gali būti skirta maksimali aštuonerių metų laisvės atėmimo bausmė.

Pažymėtina, kad ginčo objektu esančiuose teiginiuose pavartotos literatūrinės išraiškos priemonės „veriasi kalėjimo durys“ ir „pakvipo ilga nelaisve“ hiperjautraus asmens gali būti suprastos neigiamai, tačiau tokio asmens gynimas reikštų privačios cenzūros įvedimą ir visuomenės teisės žinoti pažeidimą, nes leistų taikyti atsakomybę esant menkiausiai informacijos netikslumui, neatsižvelgiant į tai, kodėl tas netikslumas atsirado, ir į visuomenės informavimo priemonės elgesį bei tikslus. Atsižvelgiant į tai, darytina išvada, kad minėtais žodžių junginiais išreiškiamas spėjimas dėl atitinkamos bausmės skyrimo, tačiau jų pavartojimas dar nereiškia, jog pareiškėjas buvo apkaltintas nusikalstamų veikų padarymu. Neginčytina ir tai, kad nusikalstama veika, kuria, remiantis Generalinės prokuratūros pateikta informacija, kaltinamas pareiškėjas, užtraukia laisvės atėmimo bausmę.

Pažymėtina, kad Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatytas draudimas skleisti informaciją, pažeidžiančią nekaltumo prezumpciją, nėra savarankiškas, bet siejamas su kita privalomąja sąlyga – kliudymu teisminės valdžios nešališkumui. Akivaizdu, kad kliudymas teisminės valdžios nešališkumui turi būti ne menamas, bet realus. Todėl sprendžiant, ar buvo pažeistas Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatytas draudimas, turi būti įrodyta ne tik tai, kad paskleista informacija pažeidė nekaltumo prezumpcijos principą, bet ir tai, kad tokios informacijos paskelbimas realiai kliudė teisminės valdžios nešališkumui. Atsižvelgiant į tai, kad publikacijose nėra konstatuojama, jog pareiškėjas yra kaltas padaręs konkrečias nusikalstamas veiklas, paskelbti teiginiai remiasi ikiteisminio tyrimo duomenimis ir aiškiai įvardijamas pareiškėjo kaip kaltinamojo statusas, nėra pagrindo pripažinti, kad konkrečių teiginių paskleidimas pareiškėjo atžvilgiu pažeidė nekaltumo prezumpcijos ar teismo nešališkumo principus. Todėl laikytina, kad viešosios informacijos rengėjas nepažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 19 straipsnio 3 dalyje nustatyto draudimo.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad nekaltumo prezumpcija neatskiriamai siejasi su žmogaus orumu ir garbe, kitomis konstitucinėmis teisėmis ir laisvėmis, todėl asmens nekaltumo prezumpcijos pažeidimu pažeidžiama žmogaus garbė ir orumas. Tuo atveju, kai paskleidžiami duomenys, kuriais pažeidžiama nekaltumo prezumpcija nesant dėl to asmens priimto apkaltinamojo nuosprendžio, duomenų įžeidžiamumo, garbę ir orumą žeminančio pobūdžio nereikia įrodinėti, tokie duomenys yra akivaizdžiai žeminantys asmenį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2008-03-26 nutartis Nr. 3K-3-183/2008).

Pažymėtina, kad fizinio asmens garbė ir orumas yra ginami, kai nustatoma šių faktų visuma: 1) žinių paskleidimo faktas; 2) faktas, jog paskleistos žinios yra apie pareiškėją; 3) faktas, jog paskleistos žinios yra žeminančio pobūdžio; 4) faktas, jog paskleistos žinios neatitinka tikrovės. Fizinio asmens garbės ir orumo pažeminimas yra siejamas su tikrovės neatitinkančių ir žeminančių žinių paskelbimu.

Ginčo objektu esantis teiginys „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ yra skundžiamų publikacijų antraštė, o teiginys „Pakvipo ilga nelaisve“ yra publikacijos paskutiniosios dalies paantraštė. Publikacijų antraštėms yra keliamos tam tikros jų sudarymo taisyklės ir reikalavimai. Europos Tarybos Parlamentinės Asamblėjos rezoliucijos Nr. 1003 (1993) „Dėl žurnalistikos etikos“ 4 punkte yra įtvirtintas reikalavimas, jog žinių antraštės ir santraukos turi kiek įmanoma geriau atspindėti pateikiamų faktų ir duomenų esmę. Analizuojant visą skundžiamų publikacijų tekstą ir kontekstą akivaizdu, jog jų antraštės ir paantraštė iš esmės atitiko publikacijoje išdėstytus faktus, todėl laikytina, kad spėjimas dėl galimos bausmės skyrimo vertinamas adekvačiai įvykusiems faktams.

Publikacijų antraštėse „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ paskleistos žinios atitiktų tikrovei patvirtina Generalinės prokuratūros informacija, kurioje teigiama, kad pareiškėjui ir prokurorei buvo pateikti kaltinimai dėl korupcinio pobūdžio ir kitų nusikalstamų veikų ir baudžiamoji byla perduota nagrinėti Vilniaus apygardos teismui. Teiginyje „Pakvipo ilga nelaisve“ paskleistą žinią patvirtina tiek Generalinės prokuratūros informacija, tiek publikacijos teiginys „Už nusikalstamas veikas Baudžiamasis kodeksas advokatui numato

maksimalią aštuonerių, o buvusiai prokurorei – maksimalią šešerių metų laisvės atėmimo bausmės.“ Atsižvelgiant į tai, kad, paskelbiant ginčo objektu esančius teiginius, nebuvo pažeista nekaltumo prezumpcija ir juose paskelbtos žinios atitinka tikrovę, darytina išvada, jog viešosios informacijos rengėjas nepažeidžia pareiškėjo garbės ir orumo.

Pareiškėjas pateiktame skunde nurodė, kad viešosios informacijos rengėjas pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintus principus, išskirdamas vadovavimosi Konstitucija, įstatymais ir kitais teisės aktais principą, pagarbos žmogui principą, viešosios informacijos teisingumo, tikslumo ir nešališkumo principus, bei minėto įstatymo 16 straipsnyje įtvirtintą nuomonių įvairovės principą.

Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta viešosios informacijos rengėjų pareiga savo veikloje vadovautis Konstitucija ir įstatymais, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis bei pagarbos žmogui principais. Pažymėtina, kad pagarbos žmogui principas apima reikalavimą gerbti žmogų, jo teises ir laisves, laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų, savo pareigas vykdyti rūpestingai, atsižvelgiant į visuomenės interesus, ugdyti visuomenės pasitikėjimą vykdoma veikla. Atsižvelgiant į tai, kad viešosios informacijos rengėjas ginčo objektu esančiuose teiginiuose paskelbė informaciją, kuri nepažeidžia pareiškėjo nekaltumo prezumpcijos, nežemina jo garbės ir orumo, darytina išvada, jog viešosios informacijos rengėjas nepažeidė teisės aktuose nustatytų pareiškėjo teisių ir laisvių bei kitų reikalavimų ir tinkamai įvykdė savo pareigą informuoti visuomenę, todėl nėra pagrįsto pagrindo teigti, kad buvo pažeisti vadovavimosi Konstitucija, įstatymais ir Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis bei pagarbos žmogui principais.

Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad viešoji informacija visuomenės informavimo priemonėse turi būti pateikiama teisingai, tiksliai ir nešališkai. Šis principas apima viešosios informacijos rengėjo pareigą patikrinti viešai skelbiamą informaciją, neiškraipyti teisingos, nešališkos informacijos bei nuomonių ir išlikti objektyviam ir nešališkam. Vertinant viešai paskelbtos informacijos teisingumą ir tikslumą, atkreiptinas dėmesys į Visuomenės informavimo įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 3 punktą, numatantį, kad viešosios informacijos rengėjas ir (ar) viešosios informacijos skleidėjas neatsako už tikrovės neatitinkančios informacijos paskelbimą, jeigu jis nurodė informacijos šaltinį, o ji buvo anksčiau paskelbta kitose visuomenės informavimo priemonėse, jeigu ši informacija nebuvo paneigta ją paskelbusiose visuomenės informavimo priemonėse. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas publikacijose paskelbė interneto tinklalapyje www.prokuraturos.lt paskelbtą informaciją, nurodydamas cituojamą informacijos šaltinį. Minėtas interneto tinklalapis, atsižvelgiant į Visuomenės informavimo įstatymo 2 straipsnio 67 dalyje pateiktą sąvoką, laikytinas visuomenės informavimo priemone, kurios valdytojas yra Generalinė prokuratūra. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra pažymėjęs, kad tais atvejais, kai skelbiamos informacijos šaltiniu yra valstybės institucija ir (ar) pareigūnas, visuomenės informavimo priemonė turi teisę pasitikėti informacijos šaltiniu bei jo suteikta informacija. Tokiu atveju viešosios informacijos rengėjui nekyla pareiga tikrinti sužinotos ar gautos informacijos tikrumo. Darytina išvada, kad viešosios informacijos rengėjas nepažeidė viešai skelbiamos informacijos teisingumo ir tikslumo principų, nes publikacijose pateikė valstybės institucijos viešai paskelbtą informaciją, kuri nebuvo paneigta.

Visuomenės informavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, gerbdami nuomonių įvairovę, viešosios informacijos rengėjai ir skleidėjai turi visuomenės informavimo priemonėse pateikti kuo daugiau viena nuo kitos nepriklausomų nuomonių. Šios nuostatos įgyvendinimas susijęs su Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje įtvirtinto viešosios informacijos nešališkumo principo realizavimu. Nagrinėjamu atveju ginčo objektu esančiose publikacijose pateikta Generalinės prokuratūros 2008-06-10 ir 2008-12-31 viešai paskelbta informacija bei viešosios informacijos rengėjo surinkta papildoma informacija apie pareiškėją (pareiškėjo sulaikymo ir kratos atlikimo aplinkybės bei sulaikymo trukmė). Papildomos informacijos pateikimas suponuoja prielaidą, kad viešosios informacijos rengėjas atliko savarankiškus tiriamuosius veiksmus, susijusius su informacijos apie pareiškėją

rinkimu ir analizavimu. Esant šiai aplinkybei, viešosios informacijos rengėjas privalėjo pateikti publikacija tiesiogiai suinteresuoto asmens – pareiškėjo – nuomonę publikacijoje nagrinėjama klausimais, todėl darytina išvada, kad buvo pažeistas nuomonių įvairovės principas, įtvirtintas Visuomenės informavimo įstatymo 16 straipsnio 1 dalyje, ir neįgyvendintas informacijos nešališkumo principas, numatytas šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje. Pažymėtina, kad taip pat buvo pažeistas Visuomenės informavimo įstatymo 22 straipsnio 8 dalies 2 punktas, viešosios informacijos rengėjui numatantis pareigą būti objektyviam, nešališkam ir pateikti kuo daugiau nuomonių ginčytiniais klausimais, ir 41 straipsnio 2 dalies 1 punktas, įpareigojantis žurnalistus teikti nešališkas žinias.

Pareiškėjas skunde nurodė, jog 2009-01-16 kreipėsi į viešosios informacijos rengėją dėl tikrovės neatitinkančios, garbę ir orumą žeminančios informacijos paneigimo. Nagrinėjant skundą, viešosios informacijos rengėjas pateikė 2009-01-29 atsakymo pareiškėjui kopiją, kurioje nurodė, kad negali patenkinti pareiškėjo prašymo dėl tikrovės neatitinkančių, garbę ir orumą žeminančių duomenų paneigimo. Vadovaujantis Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 4 dalimi, visuomenės informavimo priemonė, gavusi asmens paneigimą dėl tikrovės neatitinkančios ir garbę bei orumą žeminančios informacijos, nusprendusi neskelbti tokio paneigimo, privalo per dvi savaites nuo paneigimo gavimo dienos ne tik raštu atsakyti paneigimą pateikusiam asmeniui, bet ir nurodyti atsisakymo paskelbti paneigimą priežastis ir motyvus. Nagrinėjamu atveju viešosios informacijos rengėjas 2009-01-29 rašte Nr. 18 nenurodė atsisakymo paskelbti paneigimą priežasčių ir motyvų, todėl darytina išvada, kad buvo pažeista Visuomenės informavimo įstatymo 44 straipsnio 4 dalis.

Žurnalistų etikos inspektorius, išnagrinėjęs pareiškėjo skundą, daro išvadą, kad viešosios informacijos rengėjas, paskelbdamas teiginiuose „Advokatui ir eksprokurorei veriasi kalėjimo durys“ ir „Pakvipo ilga nelaisve“ esančią informaciją, nepažemino pareiškėjo garbės ir orumo ir nepažeidė nekaltumo prezumpcijos bei vadovavimosi Konstitucija, įstatymais ir Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, pagarbos žmogui, viešai skelbiamos informacijos teisingumo, ir tikslumo principų, tačiau pažeidė Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje numatytą viešosios informacijos nešališkumo principą, minėto įstatymo 16 straipsnio 1 dalį, 22 straipsnio 8 dalies 2 punktą, 41 straipsnio 2 dalies 1 punktą ir 44 straipsnio 4 dalį. Atsižvelgiant į nustatytus pažeidimus, pareiškėjo skundas pripažįstamas iš dalies pagrįstu.

Vadovaudamasis pirmiau išdėstytais motyvais ir Visuomenės informavimo įstatymo 50 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktais bei 2 dalies 1 punktu, žurnalistų etikos inspektorius

n u s p r e n d ė:

1. Įspėti viešosios informacijos rengėją – UAB „Gimtasis Rokiškis“ dėl Visuomenės informavimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalies, 16 straipsnio 1 dalies, 22 straipsnio 8 dalies 2 punkto, 41 straipsnio 2 dalies 1 punkto ir 44 straipsnio 4 dalies pažeidimo.

2. Išsiųsti sprendimo kopiją pareiškėjui Albertui Kučinskui bei UAB „Gimtasis Rokiškis“ vadovei, laikraščio „Gimtasis Rokiškis“ ir šio laikraščio interneto tinklalapio www.grokiskis.lt redaktorei Jurgitai Narkevičienei.

3. Paskelbti sprendimą „Valstybės žinių“ priede „Informaciniai pranešimai“ ir Žurnalistų etikos inspektoriatu tarnybos interneto tinklalapyje.

Žurnalistų etikos inspektoriatu sprendimai gali būti skundžiami teismui per 30 dienų nuo jų paskelbimo dienos.